

Володимир Миколайович Лісовий: організатор охорони здоров'я, керівник і реформатор медичної освіти

До 70-річчя від дня народження

Професійний шлях Володимира Миколайовича Лісового є прикладом того, як клінічний досвід лікаря може трансформуватися у масштабну організаційну діяльність, спрямовану на розвиток медичної науки, освіти та системи охорони здоров'я.

Уже в студентські роки проявилися лідерські якості та організаторські здібності Володимира Миколайовича. У 1979–1980 рр. він очолював студентську організацію Харківського медичного інституту, започаткував чимало громадських ініціатив, спрямованих на вдосконалення медичної допомоги. Цей досвід став для нього, майбутнього організатора науки та керівника, важливою школою роботи з людьми.

Після закінчення інституту та клінічної підготовки В. М. Лісовий як молодший лікар пройшов військову службу в Середній Азії, після якої повернувся до Харкова та продовжив фахову діяльність і науковий поступ.

Важливий етап професійного становлення В. М. Лісового розпочався у 1996 р.,

коли він очолив кафедру урології Харківського медичного університету. Одразу визначивши стратегічним завданням розвиток клінічної бази, учений започаткував її розгалуження та переоснащення, створив проблемну наукову лабораторію з андрології та репродукції людини. Така організаційна модель передбачала нерозривне поєднання наукових досліджень, клінічної роботи і підготовки кадрів.

У 2000 р. В. М. Лісовий став заступником головного лікаря Харківської обласної клінічної лікарні з урології та нефрології. Наступного року на базі організував самостійний заклад охорони здоров'я — Харківський обласний клінічний центр урології і нефрології, який очолював до 2019 р. Ключовим принципом його управлінської діяльності було розуміння медичного закладу як динамічної структури та розгалуженої системи, орієнтованої на впровадження нових технологій лікування та забезпечення доступності спеціалізованої допомоги. Під керівництвом В. М. Лісового Центр успішно розвивав нові напрями нефроурологічної допомоги: впроваджено

постійний амбулаторний перитонеальний діаліз, переоснащено службу гемодіалізу, організовано ендouroлогічну службу Харківського регіону.

особливе значення мало створення служби трансплантації нирки. У 2006 р. упроваджено методику родинної трансплантації нирки та створено відповідне відділення. 14 грудня 2006 р. В. М. Лісовий успішно виконав першу родинну трансплантацію нирки в Харківській області.

У 2009 р. відкрито першу філію відділення гемодіалізу в Лозівському районі. Таким чином поступово сформовано регіональну систему замісної ниркової терапії, здатної одночасно забезпечувати допомогу понад 450 пацієнтам.

У 2003 р., з ініціативи В. М. Лісового та за підтримки колективу Центру, закладу присвоєно ім'я професора Володимира Івановича Шаповала — учителя та наставника Володимира Миколайовича.

Паралельно розвивалася його діяльність на рівні регіонального та державного управління охорони здоров'я. У 1998–2005 рр. учений виконував обов'язки головного уролога області, а в 2005–2007 рр. — головного уролога Міністерства охорони здоров'я України.

Управлінська діяльність В. М. Лісового поширювалася далеко за межі університету. Учений був заступником голови Співки ректорів вищих навчальних закладів Харківського регіону, головою Експертної ради з медицини та фармації при Державній акредитаційній комісії МОН України, членом Наукової ради з клінічної медицини при Президії НАМН України та інших професійних структур. Науковець входив до Ради з питань функціонування системи охорони здоров'я України при Кабінеті Міністрів України, був членом колегії Міністерства охорони здоров'я України, Президії Вченої медичної ради МОЗ України, колегії Головного управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації.

З вересня 2021 р. В. М. Лісовий — президент Асоціації урологів України. Він

також є співзасновником Харківського університетського консорціуму, засновником професійного видання «Український журнал урології», членом редакційних колегій та рад фахових наукових видань.

У 2006–2010 рр. В. М. Лісовий провадив активну діяльність як депутат Харківської міської ради V скликання та очолював постійну комісію міської ради з питань охорони здоров'я та соціального захисту. Однак організаторський талант науковця найбільше проявився у сфері медичної освіти.

У 2002 р. учений виконував обов'язки декана та голови Ради першого медичного факультету Харківського державного медичного університету, у 2005 р. — став першим проректором, а того ж року — обраний ректором університету. За час його ректорства університет істотно розширив освітню, наукову та клінічну інфраструктуру, у 2007 р. — удостоєний статусу національного.

До структури ХНМУ були інтегровані нові медичні та наукові підрозділи. Шляхом реорганізації медичних закладів створено навчально-науковий медичний комплекс «Університетська клініка»; відкрито стоматологічний університетський центр, засновано Український інститут клінічної генетики та Науково-практичний центр доклінічних і клінічних досліджень; створено симуляційні класи, переоснащено аудиторний фонд, оновлено бібліотечний комплекс, започатковано електронний репозитарій університету.

Розширення структури університету супроводжувалося реорганізацією освітнього процесу: відкрито факультети та інститути з підготовки іноземних студентів, інститут післядипломної освіти, інститут якості освіти, приєднано медичний коледж із підготовки медичних сестер. Університет розширив перелік спеціальностей за освітніми ступенями «бакалавр» і «магістр», зокрема у сферах медсестринства, медичної діагностики та лікування, фізичної реабілітації, соціальної роботи, публічного управління та адміністрування, педагогіки вищої школи.

Значним досягненням університету стало широке міжнародне визнання. Кількість іноземних студентів зросла майже до 45 % від загального контингенту. Перед початком повномасштабного російського вторгнення в університеті навчалося понад 4000 іноземних громадян із 78 країн. Університет продовжив членство в Міжнародній асоціації університетів, був внесений до реєстру медичних університетів ВООЗ, став співзасновником Українсько-німецької медичної асоціації та Української асоціації гендерної медицини.

На найвищому рівні в університеті була організована наукова робота, про що свідчить активна публікаційна діяльність та підготовка науково-педагогічних кадрів, зокрема Володимир Миколайович підготував 11 докторів та 24 кандидати наук.

Окремої уваги заслуговує гуманітарно-просвітницький напрям управлінської діяльності В. М. Лісового. За його ініціативи створено умови для збереження історичної пам'яті Харківської медичної школи, встановлено меморіальні дошки

видатним ученим-медикам, розвинуто медичне краєзнавство. Також започатковано системну роботу з догляду за могилами відомих учених, професорів і співробітників університету, створено Центр медичного краєзнавства, «Галерею мистецтв». До університету запрошували відомих діячів культури і мистецтва.

У сучасний період важливого значення надано підготовці медичних кадрів для потреб оборони держави, зокрема запроваджено підготовку лікарів, фельдшерів і санінструкторів із тактичної медицини для Збройних Сил України, Національної гвардії та інших силових структур.

У 2019 р. після закінчення терміну перебування на посаді ректора В. М. Лісовий був обраний Почесним ректором Харківського національного медичного університету. За багаторічну плідну наукову, освітню та організаторську діяльність В. М. Лісового відзначено численними державними та галузевими нагородами. Зокрема він нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, є повним кавалером ордена

«За заслуги», удостоєний почесного звання «Заслужений лікар України», Почесної грамоти Верховної Ради України, відзнак Міністра оборони України, командувача Національної гвардії України та інших нагород. У 2012 р. йому присвоєно звання «Почесний громадянин міста Харкова», а в 2017 р. — «Почесний громадянин Харківської області».

Еьогодні Володимир Миколайович Лісовий продовжує активну професійну діяльність, щедро передає накопичені знання й досвід наступним поколінням лікарів, науковців та організаторів медичної справи.

Але, мабуть, найважливіше у ювілейні дні сказати не лише про посади, наукові здобутки, реалізовані проєкти та заслужені нагороди. За всім цим стоїть унікальна особистість Володимира Миколайовича — людини високої культури й справжньої інтелігентності, виняткової працездатності та відповідальності, доброзичливості й душевної щедрості. Йому притаманні рідкісне вміння чути людей, повага до співрозмовника, готовність підтримати колегу, допомогти тому, хто потребує допомоги. Висока вимогли-

вість до себе й інших природно поєднується в ньому з людяністю, делікатністю та щирістю.

Саме тому авторитет В. М. Лісового вимірюється не лише професійними досягненнями та офіційним визнанням. Він вимірюється довірою колег, вдячністю учнів і пацієнтів, повагою багатьох людей, із якими його зводила доля.

Сімдесят років — це поважна життєва вершина, із якої особливо добре видно зроблене. А зробив Володимир Миколайович надзвичайно багато. Водночас його енергія, інтелектуальна відкритість, небайдужість до майбутнього медицини й університетської освіти дають усі підстави говорити не лише про підсумки, а й про задуми та добрі справи, які ще попереду.

Професійний і життєвий шлях Володимира Миколайовича Лісового є переконливим прикладом того, як потужний науковий потенціал і організаторський талант, висока інтелігентність і душевна щирість, принциповість і людяність можуть об'єднатися навколо великої мети — відданого служіння людям, освіті й науці, шляхетній справі охорони здоров'я.

Віль Бакіров, доктор соціологічних наук, професор, академік Національної академії наук України, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, ректор ХНУ ім. В.Н. Каразіна (1998 — 2021 рр.), голова Співки ректорів Харківської області (2006 — 2021 рр.).

Володимир Пономаренко, доктор економічних наук, професор, академік Національної академії педагогічних наук України, ректор ХНЕУ ім. С. Кузнеця (2000 — 2026 рр.), голова Співки ректорів Харківської області з 2022 р.